

papers de governança

POLICY BRIEF 01

SETEMBRE 2020

Àrea de Governança i Polítiques Públiques IERMB

La Formació Professional a Barcelona: gènere, trajectòries i inserció laboral

La crisi econòmica de 2008 va ressituat la FP al centre del debat polític i educatiu català, per la seva capacitat de recuperació acadèmica i pel seu potencial d'ocupabilitat. A pesar d'això, i del creixement exponencial de matrícula de la FP al llarg de l'última dècada, la FP continua ocupant un lloc secundari en el sí de l'educació postobligatòria a Catalunya. Dels reptes que la FP presenta un dels més rellevants és el biaix de gènere dels seus cicles.

CICLES DE NOIS I CICLES DE NOIES?

El perfil d'alumnat de FP continua essent molt diferent del de batxillerat: més adult, en un major grau de nacionalitat estrangera, i de mitjana més masculinitzat.

Aquesta masculinització generalitzada es complementa amb un biaix de gènere de la FP molt acusat segons famílies: amb unes famílies fortament feminitzades i d'altres de masculinitzades.

El projecte **La Formació Professional a Barcelona: gènere, trajectòries i inserció laboral** té com a objectiu, justament, entendre per què i com es construeix aquest biaix de gènere, així com conèixer els seus impactes en l'alumnat, particularment en el cas dels itineraris no normatius en clau de gènere (això és: noies en camps històricament masculinitzats, i nois en camps històricament feminitzats).

COM S'HA FET L'ESTUDI? El projecte utilitza una metodologia mixta que combina, d'una banda, tècniques quantitatives: anàlisi estadística descriptiva de fons secundàries, fonamentalment dades del Departament d'Ensenyament i del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB), molt especialment Registre d'Alumnes

(RALC) de l'alumnat de Barcelona de la cohort nascuda al 2001 durant els cursos 2016-2019 (N=12.937, cedides pel CEB). I, d'altra banda, tècniques qualitatives: entrevistes semi-estructurades a informants claus (n=3) i a alumnat de FP en itineraris no normatius en clau de gènere (n=68).

DES DE LA CRISI ECONÒMICA DE 2008, LA FP HA CRESCUT DE FORMA EXPONENCIAL ...A PESAR DE LA MANCA DE PLACES

La matrícula a FP augmenta després de la crisi econòmica de 2008 (entre 2007/2008 i 2017/2018, un +29,8% CFGM i un +53,6% CFGS a Barcelona), el que ha fet augmentar la importància relativa de la FP en relació a batxillerat i –per tant- ha modificat substancialment l'estructura dels ensenyaments postobligatoris a Catalunya.

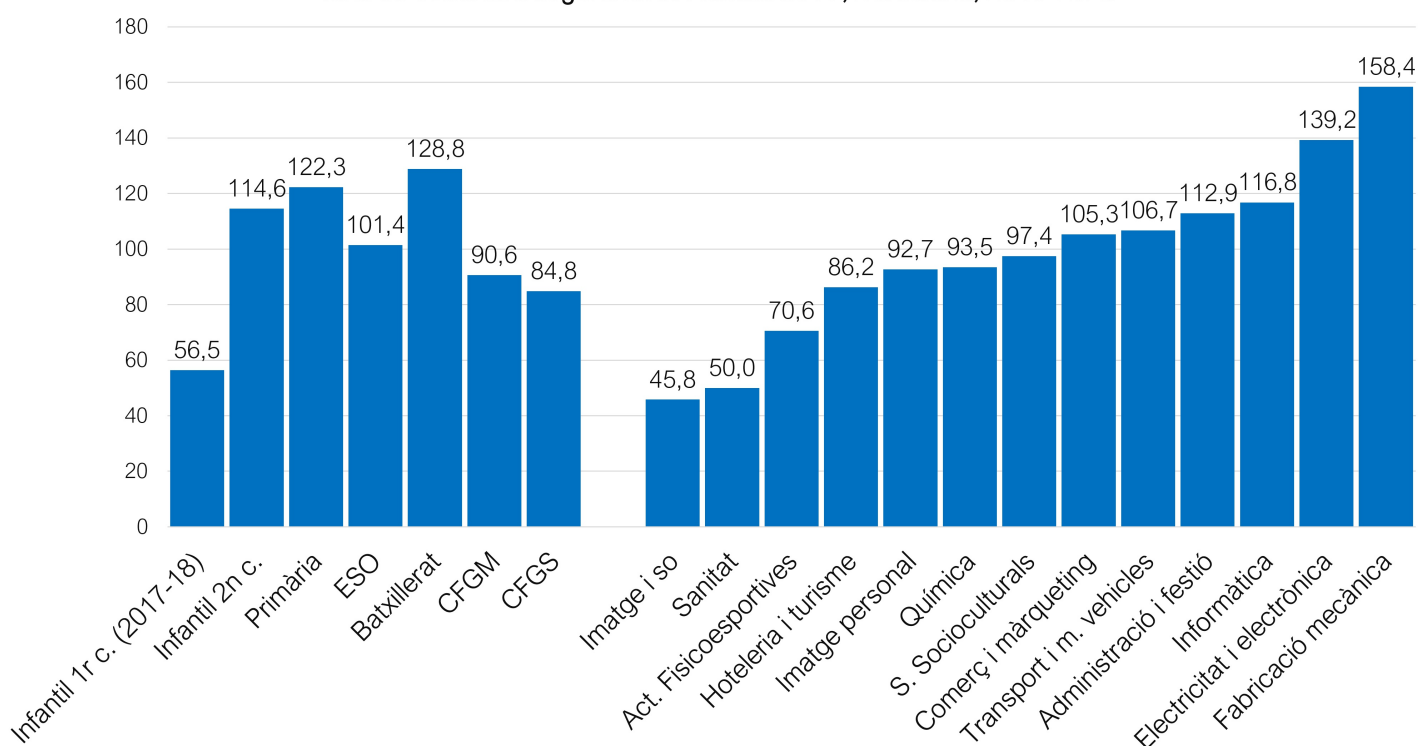
Aquest augment de matrícula s'ha donat **a pesar d'una important infraoferta de places a la FP -particularment al sector públic** (expressada en una taxa de cobertura menor a

100), el que ha afavorit el flux d'alumnat envers al sector concertat, contribuint així a la privatització de la FP a la ciutat.

PERÒ HO HA FET MANTENINT EL BIAIX DE GÈNERE DELS SEUS CICLES

Alhora, al llarg d'aquest període el biaix de gènere s'ha mantingut molt acusat, amb **cicles fortament feminitzats (Sanitat, Imatge personal, Serveis socioculturals i a la comunitat, Administració i gestió) i d'altres masculinitzats (Informàtica i comunicacions, Transport i manteniment de vehicles, Electricitat i electrònica).**

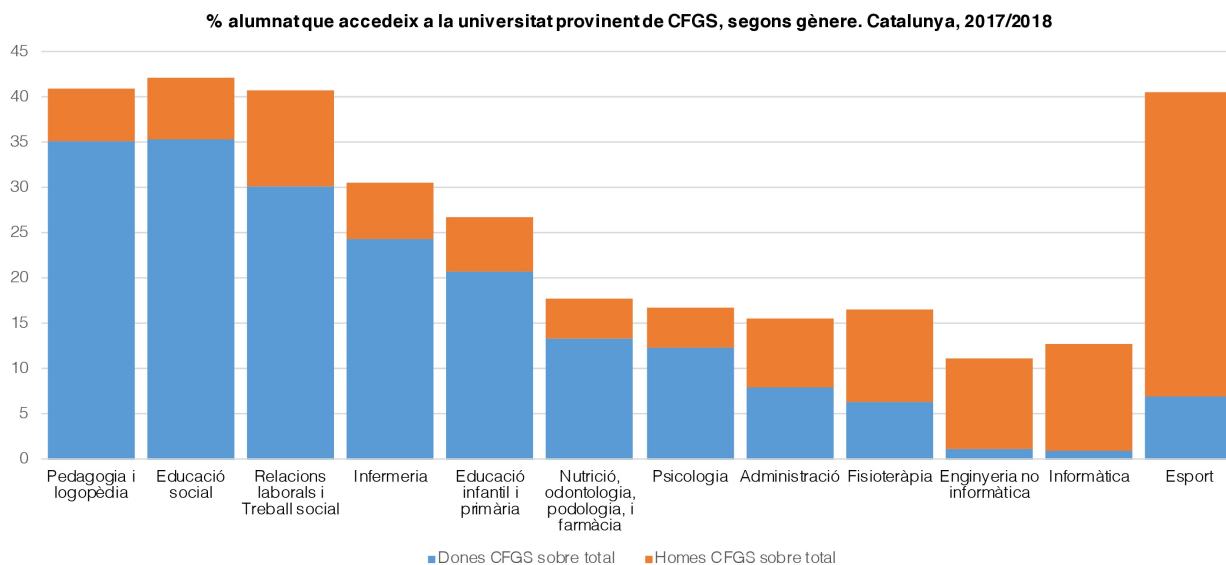
Taxa de cobertura segons nivell i família de FP, Barcelona, 2019-2020

LA FP: UNA VIA DE CONTINUÏTAT ACADÈMICA

La FP té una gran continuïtat acadèmica: el 60% de graduats de CFGM continuen estudiant (el 82% dels quals a CFGS) i el 46% dels graduats de CFGS també ho fan (dels quals el 64% accedeixen a la universitat i el 25% a un altre grau superior).

Destaca la significativa presència d'alumnat de CFGS a determinats graus universitaris (així, el 14% de l'alumnat universitari prové de CFGS). El biaix de gènere és fortament acusat en l'accés de CFGS a la universitat (veure figura).

LA PERSISTÈNCIA DEL BIAIX DE GÈNERE I L'IMPACTE DE LA DISCRIMINACIÓ PER RAÓ DE GÈNERE I MASCLISTA

El treball qualitatiu ha fet emergir les experiències i vivències de l'alumnat de FP en itineraris no normatius en clau de gènere.

Aquestes experiències i vivències s'han dividit analíticament en apropiacions escolars, meca-

nismes de discriminació masclista, i tàctiques (discursives i relacionals) de negociació de gènere.

Aquests elements apunten a unes **majors dificultats de vinculació escolar**, d'èxit acadèmic i d'inserció laboral de l'alumnat de FP en itineraris no normatius en clau de gènere, **especialment en les noies en camps històricament masculinitzats**.

reptes i recomanacions

Les recomanacions d'aquest projecte s'articulen en 3 dimensions:

Major paritat en l'accés a la FP

Planificació

- ▶ Incrementar l'accessibilitat de FP, tot augmentant l'oferta pública i reduint-ne els preus (especialment a persones amb itineraris no normatius en clau de gènere).
- ▶ Identificar les demandes i necessitats del mercat laboral per tal d'orientar-hi estratègicament la FP.
- ▶ Potenciar mesures flexibilitzadores de la FP.

Aspiracions, i expectatives: comunicació i orientació

- ▶ Implementar campanyes comunicatives amb perspectiva de gènere: visualitzar referents exitosos no normatius en clau de gènere, especialment noies.
- ▶ Augmentar l'auto-percepció de la competència científica, tecnològica i matemàtica de les noies.
- ▶ Reorientar la formació d'orientadors/es en clau de gènere i incloure la lluita contra el masclisme i l'homofòbia com a criteri bàsic d'orientació.
- ▶ Augmentar el prestigi que el professorat i l'orientació de l'ESO atorga a la FP.

Equitat en els processos pedagògics dins la FP

Vinculació escolar

- ▶ Potenciar grups d'afinitat amb interessos no estereotípics de gènere.
- ▶ Incrementar la formació amb perspectiva de gènere al professorat de d'ESO i FP.
- ▶ Evitar la sobre-centralitat simbòlica i sobreprotecció paternalista envers les noies en la FP.

Igualtat en els resultats acadèmics i la inserció laborals de l'alumnat de la FP

Continuïtat acadèmica

- ▶ Aconseguir indicadors fiables sobre l'abandonament, l'èxit i la graduació de la FP.

Inserció laboral

- ▶ Impulsar les Oficines de l'aprenent.
- ▶ Debatre la implementació de mesures encaminades a evitar la discriminació, per gènere o orientació sexual, a les pràctiques i centres de treball.

dades del projecte

PROJECTE

La Formació Professional a Barcelona: gènere, trajectòries i inserció laboral

Projecte encarregat i finançat per l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona de l'Ajuntament de Barcelona.

AUTOR/S

Andreu Termes López

CONTACTE

andreu.termes@uab.cat

IMATGE DE PORTADA

Chevanon Photography de Pexels

Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

Plaça del Coneixement, edifici MRA
08193 Cerdanyola del Vallès

Tel.: 93.586.88.80

E-mail: iermb@uab.cat

